

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.376/2014/5.szám

A Kúria a dr. Böde Tamás ügyvéd által képviselt MKB-Euroleasing Autólízing Zrt. felperesnek a dr. Dezső Attila ügyvéd által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételekhez kapcsolódó törvényi vélelem megdöntése iránt a Fővárosi Törvényszéken 7.G.43.298/2014. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 7.Gf.21.366/2014/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perben a jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes pénzügyi intézményként fogyasztók részére pénzügyi lízing szolgáltatást nyújt banki hitelek (refinanszírozási hitelek) igénybevételeivel. Az általa nyújtott pénzügyi lízing célja, kizárólag gépjármű vásárlásához szükséges vételár finanszírozása, vagy az ügyfél tulajdonában lévő gépjármű visszlízingbe adásával szabad felhasználású finanszírozás biztosítása.

A felperes az Általános Üzletszabályzatát, illetve az annak részét képező Hirdetményeket több alkalommal egységes szerkezetbe foglaltan módosította. A per tárgyát képező időszakban 18, egymás hatályát váltó Általános Üzletszabályzata és Hirdetménye volt. A kamat, díj és költségek fogyasztókkal szembeni egyoldalú módosításának lehetőségét tartalmazó rendelkezéseknek ezen időszakban három különböző szöveg változata került alkalmazásra.

A 2008. december 6-tól hatályos Általános Üzletszabályzata kiegészült a „Rendkívüli piaci helyzet”-ről szóló II. 8.2. és a „Megnövekedett költségek”-ről szóló II. 8.3. pontokkal.

2009. augusztus 3-tól a módosított Általános Üzletszabályzat II.8.2. pontjában a „Kamat, díj és költségek egyoldalú módosításá”-ról szóló, illetve azon belül a II. 8.2.1. pontjában a „Fogyasztóval vagy mikrovállalkozással kötött kölcsön vagy pénzügyi lízingszerződések esetén” irányadó szabályok kerültek beiktatásra.

2010. január 5-től a II.8.2. pontot, illetve a II.8.2.1. pontot a felperes ismét módosította, e rendelkezések a jogerős ítélet meghozatalának napján is még hatályban voltak.

A felperes a keresetében a 2008. december 6-tól alkalmazott, 18, egymás hatályát váltó Általános Üzletszabályzatának a kamat, díj és költségek fogyasztókkal szembeni egyoldalú módosítást lehetővé tevő általános szerződési feltételek (üzletszabályzati rendelkezések) tisztességeségének, illetve érvényességének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy az érintett szerződéses kikötések a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendelkezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (Törvény) 4. § (1) bekezdésében írt valamennyi feltételnek megfelelnek.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

A 2008. december 6-tól 2009. augusztus 2-ig alkalmazott Általános Üzletszabályzatok tekintetében kifejtette, a felperest megillető egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító rendelkezések nem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az átláthatóság, a ténylegesség és az arányosság elvének.

A 2009. augusztus 3-tól 2010. január 4-ig, valamint a 2010. január 5-től alkalmazott üzletszabályzatoknak az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezéseit ugyancsak ellentétesnek tartotta az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, valamint az átláthatóság elvével.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.

Helytállónak tartotta a megállapított tényállást, az arra alapított érdemi döntést és annak jogi indokolását. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel azt hangsúlyozta, a per tárgya a Törvény 4. § (1) bekezdésében írt törvényi vélelem megdöntése. Ebből következően, a bíróság kizárólag azt vizsgálhatja, hogy a keresettel érintett szerződéses kikötések megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban foglalt követelményeknek. Véleménye az volt: a fogyasztóra hátrányos egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötést

egységes egésként kell vizsgálni. A Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt követelményekből kitűnik, az ok-lista csak az egyik eleme a szerződéses feltételrendszernek. A Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az e) pontjában rögzített átláthatóság elve a teljes „szerződéses kikötésre”, míg a b), c), d) pont csak az ok-listára vonatkozik. A kereset tárgyát képező szerződéses kikötések egyes elemei ezért külön-külön nem vizsgálhatók, az egyik elem részleges érvényessége fel sem merülhet.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az érvényességi feltételek konjunktívak, bármelyik feltétel teljesülése hiányában a szerződéses kikötés tisztességtelenségéhez fűződő törvényi vélelem nem dönthető meg. A jogalkotó nem határozta meg a sorrendet, amelyet követni kell az egymást kiegészítő alapelvek teljesülésének vizsgálata során.

Az ítéltábla úgy ítélte, hogy az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelményének részét képező, a fogyasztó kötelezettségére kiható változás mechanizmusa, valamint az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazásának ellenőrizhetőségét jelentő átláthatóság hiánya vizsgálható a legegyszerűbben, objektív, mérlegelést nem engedő módon. Mindezek alapján megállapította, hogy a felperes a vizsgálat tárgyát képező szerződéses kikötésekben az egyoldalú kamat-, költség és díjemelést lehetővé tevő szerződésmódosítás mechanizmusát nem szabályozta. Nem határozta meg, milyen módon és milyen mértékben kell ahhoz megváltozniuk az ok-listában megjelölt körülményeknek, hogy előidézzék az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét. Ezzel párhuzamosan azt sem rögzítette, hogy a körülményváltozás mértékéhez miként igazodik a kamat-, a költség- és a díjemelés mértéke. E szabályozás hiányában a fogyasztó nem láthatta, illetve nem láthatja előre, hogy a felperes későbbi egyoldalú szerződésmódosítása milyen terheket jelenthet számára. Nem mérhette fel kötelezettségvállalása tartalmát, a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az ítéltábla úgy látta, a felperes arra törekedett, hogy a szerződéskötéskor nem ismert, s előre nem látható körülmények beálltának következményeit egyedül vonja le. A nemzetközi szerződések, illetve a jogszabályi környezet, valamint a pénzügyi indexek változásához kötötte a szerződés fogyasztóra nézve hátrányos módosítását. Ez az előre nem ismert és nem várható eseményekhez kötött ok-lista nem felel meg a világosság és az érthetőség követelményének.

Ezt követően az ítéltábla a három, keresettel érintett időszakokban alkalmazott üzletszabályzati rendelkezéseket külön-külön is vizsgálta. Jogi álláspontja az volt, azok más, ott részletezett, a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek sem felelnek meg.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet

hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a keresettel érintett szerződéses kikötések tisztességességének és érvényességének vagy részbeni érvényességének megállapítását. Előadta, hogy a támadott határozat a Pp. 221. § (1) bekezdését sérti, mivel annak jogi indokolása ellentmondásos. A másodfokú bíróság egyrészt rögzítette, az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és annak jogi indokaival maradéktalanul egyetértett, másrészt kifejtette, hogy az ítélet indokolásából a Törvényen kívül, az elsőfokú bíróság által hivatkozott egyéb jogszabályok alkalmazására a perbeli jogvita során nem látott jogi lehetőséget.

A felperes hivatkozott a Törvény 4. § (1) bekezdésének, 11. § (1) és (2) bekezdésének, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 209. § (5), illetve 2009. május 22-től hatályos 209. § (6) bekezdésének, 239. § (1)-(2) bekezdésének, 207. § (2) bekezdésének, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:102. § (4) bekezdésének, 6:114. § (1) és (2) bekezdésének, 6:86. § (2) bekezdésének, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (régi Hpt.) 210. § (3) bekezdésének, 213. § (1) bekezdésének, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 43. § (1) bekezdésének, a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010. (XII.15.) Kormányrendelet (Korm.rendelet) 1. §-ának megsértésére is.

A jogerős ítéletben írtakkal szemben vitatta, hogy keresetének elbírálása során kizárólag a Törvény szabályai voltak alkalmazandók, a perbe vitt szerződéses kikötések vizsgálatára más jogszabályok alapul nem szolgálhattak. Vitatta azt is, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott olyan tisztességtelenségi ok fennállása esetén, amely nem eredményezi a teljes kikötés tisztességtelenségét, nincs helye a keresetnek részben helyt adó, a részbeni érvényességet megállapító ítélet meghozatalának. E körben utalt a szerződések részbeni érvénytelensége esetén irányadó, a régi Ptk. 239. § (1) és (2) bekezdésében, valamint az új Ptk. 6:114. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra, továbbá a Bszi. 43. § (1) bekezdése alapján (helyesen 42. § (1) bekezdése), a bíróságokra kötelező 3/2013. számú Polgári Jogegységi Határozat 5. pontjában írtakra. A felperes idézte a régi Hpt. 2009. július 31-ig, 2009. augusztus 1-je és 2009. december 31. között és a 2010. január 1-je és 2013. december 31. között hatályos 210. § (3) bekezdésében foglaltakat. Állította, hogy e szabályok tükrében nem volt akadálya annak, hogy a pénzügyi intézmények a fogyasztókra áthárítsák a kockázatokat egyoldalú kamat-, díj-, vagy költségmódosítás útján. Vitatta, hogy a rendes üzleti kockázatot meghaladó rendkívüli piaci helyzetet nem határozta meg egyértelműen a keresettel érintett szerződéses kikötésekben. Vitatta azt is, hogy az egyoldalú kamat-, díj-, vagy költségmódosítás lehetősége,

számára, haszonszerzésre ad lehetőséget. Tévesnek tartotta azt a jogerős ítéletben tett megállapítást is, hogy a költségek teljes átháríthatósága az átláthatóság és az arányosság elvét sérti, a keresettel érintett szerződéses kikötésekben lévő ok-lista nem felel meg az átláthatóság követelményének. A felperes véleménye az volt, a szabályozásból kitűnik, bármilyen mértékű lehet az ok-listában meghatározott körülményváltozás, az átháríthatóság felső határa a felperesi oldalon felmerülő, az egyoldalú módosításra okot adó költségnövekedéssel egyező mértékű.

A felperes szerint az ok-lista, az ítélet tábla álláspontjával ellentétben, a tételes meghatározás elvét sem sérti azzal, hogy az egyes elemén belül értelmező jellegű példálózást alkalmaz.

Előadta azt is, mivel a refinanszírozási költségek áthárításáról szóló szerződéses kikötés tartalmazza, hogy a fogyasztó kamatterheinek növekedése legfeljebb e költségek éves százalékban kifejezett mértékével megegyező lehet, ezért e kikötés az átláthatóság elvének megfelel.

A felperes a 2008. december 6-tól 2009. augusztus 2-ig alkalmazott szerződéses kikötések tekintetében sérelmezte annak megállapítását, hogy a ténylegesség és az arányosság elvébe ütközik az a feltétel, miszerint ha a többletköltséget okozó negatív hatások megszűnnek, az érvényesített többletköltség is csökken, vagy megszűnik. Utalt arra, hogy e szabályt akként kell értelmezni, a csökkentett mértékű többletköltség érvényesítésére akkor kerül sor, ha valamely, vagy akár több körülmény negatív hatásának megszűnése ellenére még fennmarad refinanszírozási többletköltség vagy áthárított „addicionális” költség.

A 2009. augusztus 3-tól 2010. január 4-ig alkalmazott Általános Üzletszabályzat ok-listája tekintetében tett jogerős ítéleti megállapítás alapján, miszerint csak az ok-lista 1-es, 2-es és 8-as eleme ütközik az átláthatóság elvébe, jogszabálysértőnek tartotta a részleges érvényesség megállapításának hiányát a tisztességtelenséggel nem érintett egyéb ok-lista elemekre nézve.

A felperes megalapozatlannak tartotta a többi ok-lista elemre vonatkozóan tett azt a megállapítást, hogy túl általános, túl széleskörű megfogalmazást tartalmaznak. Állította, ez utóbbi nem tisztességtelenségi ok, a 3-7. pontban írtak a fogyasztó számára egyértelműek. Vélekedése szerint, egy átlagos fogyasztónak tudnia kell, hogy az ügyével kapcsolatosan felmerül refinanszírozási költség, és az változhat. A fogyasztókkal kötött szerződésben ugyanis több helyen megjelenik a refinanszírozó hitelintézet kifejezés. A felperes előadta, a fogyasztó részére elmagyarázta, hogy a kölcsönt hitelintézet hiteléből nyújtja. A Korm.rendelet által, a pénzügyi intézmények részére kötelezően alkalmazandó ok-listában is többször említést nyer a refinanszírozás szó. A felperes ezen túlmenően részletesen elemezte az ok-lista 4-7. elemeiben alkalmazott kifejezéseket, amelyeket állítása szerint

konkrétan, az átlagos fogyasztó számára beazonosíthatónak kell tekinteni.

Utalt arra is, hogy a perbeli időszakban fogyasztóvédelmi tevékenységet is ellátó Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elfogadta azt a Magatartási Kódexet, amely felperessel egyezően használt szavakat alkalmazott az ok-lista feltételekben.

A felperes kifejtette azt is, a jövőbeni refinanszírozási, a jogszabályon alapuló költségek, díjak, adók, adójellegű járulékok, felügyeleti és banki rendelkezések miatti többletköltségek emelkedésének mértéke előre pontosan nem meghatározható, általános szerződési feltételekben nem kalkulálható. Vitatta ezért, hogy a 2009. augusztus 3-tól 2010. január 4-ig hatályos Általános Üzletszabályzatnak az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötése az átláthatóság elvét sérti.

A 2010. január 5-től alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötések tekintetében ugyancsak vitatta, hogy az általa megjelölt, a régi Hpt. és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (új Hpt.), valamint a Korm. rendelet szabályai keretszabályok lennének, és az azoknak való megfelelés nem zárja ki a tisztességtelenség megállapítását. Előadta, a 2009. augusztus 1-jétől, illetve a 2010. január 1-jétől hatályos régi Hpt. 210. § (3) bekezdése olyan kógens rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a pénzügyi intézmény és a fogyasztók közötti szerződés részévé váltak. Ebből következően a szerződéses kikötésekben való esetleges fel nem tüntetésük miatt, a kikötések nem minősülhetnek tisztességtelennek. Ezzel ellentétes értelmezés esetén a szerződéses kikötések ok-listája jogszabályba ütközőnek minősülne, és emiatt ugyancsak nem lenne megállapítható annak tisztességtelensége. A felperes állította azt is, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdését, a Törvény 11. § (2) bekezdését sérti a jogerős ítélet amiatt is, hogy a KSH fogyasztói árindexhez kötött egyoldalú költségemelészt biztosító szerződéses kikötés tisztességtelenségét is megállapítja, holott ennek meghatározására az akkor hatályos régi Hpt. 210. § (4) bekezdésének d) pontjával egyezően került sor.

Ugyancsak a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésével, illetve az új Ptk. 6:102. § (4) bekezdésével ellentétesnek tartotta, azt a jogerős ítéleti megállapítást, hogy a Korm.rendelet csak a pénzügyi szolgáltató és a fogyasztó közötti jogvitában alkalmazandó, és alapvetően keretszabálynak minősül. Az annak alapján kialakított ok-lista elemek tisztességessége, álláspontja szerint, az említett régi Ptk. 209. § (6) bekezdése és az új Ptk. 6:102. § (4) bekezdése értelmében megállapítandó lenne. Állította azt is, hogy a Korm.rendelet kógens módon, az általános szabályoknál szigorúbb rendelkezéseket tartalmaz.

Előadta, hogy a jelen eljárással érintett szerződéses kikötések bíróság általi értelmezése egyúttal a régi Ptk. 207. § (2)

bekezdésében foglaltakat és az új Ptk. 6:86. § (2) bekezdésében foglaltakat sérti. A fogyasztók számára kedvezőbb értelmezést kell ugyanis elfogadni, ha az általános szerződési feltétel tartalma a szerződések értelmezésére vonatkozó főszabály rendelkezései alapján nem megállapítható.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Az ítélet indokolásában írtakkal maradéktalanul egyetértve, vitatta a felperes által megjelölt jogszabálysértéseket. 24 munkaóra és 4,5 % mértékű költségátalány figyelembe vételével, az alperessel kötött megbízási szerződésre hivatkozással 953.040 Ft + ÁFA felülvizsgálati eljárási költség megállapítását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, a Törvény 7. § (1) bekezdése, illetve a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján.

A felperes által hivatkozott okokból a jogerős ítéletet az alábbiak miatt nem tartotta jogszabálysértőnek.

A jogerős ítélet a Pp. 221. § (1) bekezdését nem sérti, mert a másodfokú bíróság a szükséges terjedelemben feltárt tényállás alapján meghozott döntését, a szükséges és elvárható mértékben megindokolta. Ezzel az említett, jogszabályban előírt indokolási kötelezettségének eleget tett. Az indokok tartalmi vitatása a Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértését nem igazolja.

Az állított anyagi jogi jogsértésekkel kapcsolatosan a Kúria az alábbiakra mutat rá.

A Törvény 4. § (1) bekezdése azt a törvényi vélelmet állítja fel, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés egyoldalú kamat-, költség-, díjmódosításokat lehetővé tevő szerződéses kikötése - az egyedileg megtárgyalt feltétel kivételével - tisztességtelen, tekintettel arra, hogy nem felel meg az említett 4. § (1) bekezdés a-g) pontjában felsorolt, az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság, a felmondhatóság és a szimmetria elvének. A Törvény 4. § (2) bekezdése értelmében az ilyen szerződéses kikötés semmis. A Törvény 6. § (1) bekezdése kimondja azonban, a pénzügyi intézmény e vélelem megdöntése iránt peres eljárást indíthat.

A Törvény 11. § (1) bekezdése e per kereteit egyértelműen meghatározza. A bíróság a Törvény által szabályozott perben azt vizsgálja, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást szabályozó általános szerződési feltételek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti elvárásoknak megfelelnek-e és ezért tisztességesek-e. A

Kúria egyetértett a megelőzően eljáró bíróságoknak azzal a jogi álláspontjával, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt jogelvek tekintetében a Törvény nem állított fel sorrendet. A jogszabály helyes értelmezése alapján megállapítható az is, hogy akár csak egy jogelv megsértése esetén a törvényi vélelem nem dönthető meg. A Törvény 11. § (2) bekezdése értelmében ugyanis bármelyik, azaz akár egy, a 4. § (1) bekezdésében írt elvárás teljesülése hiányában az érintett szerződéses kikötést tisztességtelennek kell tekinteni, és a teljes keresetet el kell utasítani.

A felperes felülvizsgálati kérelmében helyesen hivatkozott arra, hogy a Törvény alapján indult perekben is vizsgálendő, az adott per tárgyát képező, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő általános szerződési feltételek rendelkezései mindenben megfelelnek-e valamely jogszabály rendelkezésének. Ha ugyanis egy adott szerződési feltételt jogszabály állapított meg, vagy annak meghatározására jogszabályi előírásnak megfelelően került sor, az adott feltétel tisztességtelensége nem vizsgálható (rég. Ptk. 209. § (6) bekezdés, illetve korábban (5) bekezdés). Ha pedig az ilyen feltétel nem felel meg a jogszabályban előírtaknak, az nem tisztességtelen, hanem jogszabálysértő. A kifejtettekkel nem ellentétes, azoknak e körben nagyrészt megfelelő a jogerős ítélet indokolása, illetve ahol nem, az nem teszi a jogerős ítéletet az ügy érdemére kihatóan jogszabálysértővé, az ítéleti indokolás pontosítható a felülvizsgálati eljárásban.

A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses feltételrendszernek csak egyik eleme az ok-lista. Szükség esetén vizsgálendő, hogy az ok-listában írt feltételek, akár külön-külön is, megfelelnek-e a tisztességes szerződési feltétellel szemben, a Törvény 4. § (1) bekezdésében szereplő elveknek. Ugyanakkor, elsődlegesen, a Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott egyértelmű és érthető megfogalmazás, különösen pedig az e) pontban szereplő átláthatóság mindenképpen olyan elvárások egy tisztességes szerződési rendelkezéssel szemben, amelyeknek az egész feltételrendszer tekintetében érvényesülniük kell. Hiába tartalmaz az általános szerződési feltételek ok-listája kizárólag tisztességes, minden, a Törvény 4. §-ában foglalt elvnek megfelelő feltételeket, hiába azonos akár szó szerint a Korm. rendeletben szereplő ok-listával, ettől a feltételrendszer egésze még lehet tisztességtelen, például akkor, ha a feltételrendszer egésze nem felel meg az átláthatóság elvének. Az átláthatóság elve a Kúria 2/2014. PJE határozatában kifejtetteknek megfelelően ugyanis azt jelenti: a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, hogy előre láthassa, milyen mértékben kerülhet sor a további terhek reá történő áthárítására, az ok-listában szereplő feltételek milyen mértékű változása hat ki fizetési kötelezettsége terhesebbé válására, milyen mértékű

változás következik be fizetési kötelezettségeiben akkor, ha az oklista feltételek egyike, illetve másika egyidejűleg javára, illetve terhére változik. Az adott feltételrendszer mellett a fogyasztó nem tudta ellenőrizni, hogy a kamat-, költség-, díjemelésre jogszerűen került-e sor. A fenti elvárásoknak a felperes által alkalmazott általános szerződési feltételek maradéktalanul egyetlen időszakban sem feleltek meg. Így, helyesen foglalt állást abban a másodfokú bíróság, hogy az adott általános szerződési feltételek rendelkezései mellett a részleges érvényesség megállapítására nem volt törvényes lehetőség, figyelemmel a Törvény 11. § (2) bekezdésében írtakra is. Fel sem merülhet ezért a régi Ptk. 239. § (1) és (2) bekezdésének, az új Ptk. 6:114. §-ának megsértése. Az ítéltábla döntése nem ellentétes a 2/2012. PK vélemény 8. pontjában, a 3/2013. PJE határozatban írtakkal sem.

Helyes a másodfokú bíróság azon álláspontja is, hogy érdemben nem volt vizsgálandó, az egyoldalú szerződésmódosítást szabályozó régi Hpt. rendelkezései 2008 decemberétől hogyan változtak. A jelen perben eldöntendő jogkérdés tekintetében nincs jogi relevanciája ugyanis, hogy a per tárgyává tett időszakban a régi Hpt. jogi kereteket adó rendelkezései hogyan módosultak. Éppen azt kell vizsgálni, hogy e kereteket kitöltő, felperest megillető egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó általános szerződési feltételeket tartalmazó kikötések tisztességesek-e (2/2012. PK vélemény 2. és 3. pont). A Kúria hangsúlyozza, a tisztességtelenség fogalma a régi Ptk.-ban nem változott a perben releváns időszakban, és az új Ptk. is érdemben azonos meghatározást használ. Változásként nem értékelhető az sem, hogy időközben az EU Bíróság (C-92/11. sz. EWE Vertrieb AG ügy 58. pont), illetve a Kúria ítéletében értelmezte, milyen esetben tisztességtelen egy szerződési feltétel és ebből esetlegesen más következtetés vonható le, mint amit a felperes, pusztán a vonatkozó jogi szabályozás és a korábbi joggyakorlat ismeretében irányadónak tekintett.

A Kúria nem találta megállapíthatónak, hogy a per tárgyát képező ÁSZF rendelkezések másodfokú bíróság általi értelmezése sértené a régi Ptk. 207. § (2) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6:86. § (2) bekezdésében írtakat, mert a perbeli szerződéses kikötések megfogalmazásának hiányosságai értelmezéssel nem pótolhatók. Ha az értelmezés kérdése felmerül, az azt igazolja, hogy a kikötés az egyértelműség és érthetőség elvével ellentétes.

A Kúria a kifejtetteknek megfelelően helyesnek találta a perben eljáró bíróságok azon álláspontját, hogy a felperes által alkalmazott üzletszabályzatok egyetlen időszakban sem feleltek meg a 2/2014. PJE határozat által értelmezett átláthatóság elvének. Az ügy érdemi megítélésére ezért nem hat ki, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott, más, az üzletszabályzatok rendelkezéseivel szemben felállított elvárások esetlegesen

teljesültek.

A Kúria az alábbiak szerint külön-külön is vizsgálta a per tárgyává tett, három időszakban alkalmazott ÁSZF rendelkezéseket.

A 2008. december 6. és 2009. augusztus 2. között hatályos Általános Üzletszabályzatok „rendkívüli piaci helyzet”-ről, illetve a „megnövekedett költségek”-ről szóló, a felperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító kikötéseit – a perben eljáró bíróságokkal egyezően – egyéb elvek megsértése miatt is tisztességtelennek találta. A felperes állításával ellentétben, a fogyasztóra áthárítandó költségek körét – ahogyan arra a „különösen” szó is utal – az ÁSZF rendelkezések nem tételesen határozzák meg. Nem tartalmazznak tételes felsorolást a vonatkozásban, mi tekintendő az ügylet finanszírozásának költségeit jelentősen befolyásoló tényezőnek, a refinanszírozási lehetőségek „lényeges” mértékű megváltozásának, milyen mértékű többletköltséggel terhelheti a fogyasztót az éves százalékos formában kifejezett többlet refinanszírozási költség, miként határozza meg a felperes a kamatperiódus hosszának megváltoztatását. A Kúria egyetértett abban is az eljáró bíróságokkal, hogy az sem egyértelmű – a felülvizsgálati kérelemben kifejtettekkel szemben – a negatív hatások megszűnése az érvényesített többletköltséget csak csökkenti vagy teljesen megszünteti-e.

A felperes érvelése helytálló a tekintetben, hogy a refinanszírozási költségek változásának mint az egyoldalú szerződésmódosítás egyik feltételének az ok-listában történő szerepeltetése, nem jelent önmagában tisztességtelen szerződési feltételt, figyelemmel a Korm. rendeletben írtakra is. A Korm. rendelet azonban csak meghatározott szűk körben minősítette azt az egyoldalú szerződésmódosítást megalapozó oknak. A felperesi üzletszabályzat 2008 decemberétől 2009 augusztusáig irányadó rendelkezései ezzel szemben, a megjelölt alkalmazási kört olyan tágan határozta meg, amely már az átláthatóság elvébe ütközött.

A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy az addicionális költségek csak a felperes által viselendő üzleti kockázat körét meghaladóan háríthatók át a fogyasztókra. A Kúria jogi álláspontja szerint, ennek azonban, tételesen az általános szerződési feltételekben nem kell szerepelnie (2/2012. PK vélemény 7. pont). Az pedig, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra az arányosság, illetve a ténylegesség elvének figyelembe vétele mellett került-e sor, a jelen perben nem vizsgálható, az a fogyasztóval kötött konkrét szerződéssel kapcsolatos jogvita esetében dönthető el.

A Kúria a 2009. augusztus 3-tól 2010. január 4-ig irányadó, a kamat-, díj- és költségek egyoldalú módosítására vonatkozó, perbe

vitt szerződéses kikötések tekintetében egyetértett az eljáró bíróságokkal abban, hogy azok nem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás elvének. A referencia kamatokra történő utalás példálózó felsorolást tartalmaz, nem zárja le a referencia kamatok körét, nem határozza meg, hogy milyen szerződés esetén, melyik irányadó, ha több is, ezek változása, miként veendő figyelembe. A legmagasabb, a jövőre nézve évente és alkalmanként legfeljebb 3 %-os kamatlábbal történő ügyleti kamat emelésére vonatkozó kitétel mellett, a felsorolt okoknak a díj-, illetve a költségemelés mértékére vonatkozó hatása megjelölést nem nyert. E rendelkezés a ténylegesség és arányosság elvét is sérti, mert a felmondást is megalapozó szerződésszegés esetén „büntetésként” alkalmazott kamatemelés kapcsán nem állapítható meg, hogy miért maximum ennyivel nő a kamat, a kamatemelés a szerződésszegés súlyához hogyan aránylik.

A 2010. január 5-től hatályos, felperes számára egyoldalú szerződésmódosítást biztosító kikötések ugyancsak nem egyértelműek és nem érthetőek. Az általános szerződési feltételekből nem tűnik ki egyértelműen, mely ok-lista feltétel bekövetkezése hat ki a kamat-, a költség-, illetve a díj emelésére. Az emelésre okot adó feltételek egy része a fogyasztó által nem követhető, nem ellenőrizhető. Az addicionális költségek közül a működési költségek emelkedése részben a felperes gondosságától, illetve szakszerű működésétől függő, nem objektív feltétel. A jogszabály által meghatározott díjak és költségtérítések tekintetében nem egyértelmű, azokból mi hárítható át a fogyasztóra, és milyen arányban. Önmagában az, hogy a 2010. január 5-től hatályos üzletszabályzatok a vonatkozó jogszabályi rendelkezésnek megfelelően tartalmazzák, hogy a díjak és költségek egyoldalúan, legfeljebb a KSH által közzétett előző évi fogyasztói árindex mértékével emelhetők, a korábban kifejtettekre tekintettel nem jelenti azt, hogy ezen szerződéses rendelkezés megfelel a ténylegesség, az arányosság, és az átláthatóság elvének.

A Kúria, mindezekre tekintettel, a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A felperes az eredménytelen felülvizsgálati kérelme miatt, a Pp. 270. § (1) bekezdése, illetve a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes jogi képviselétével felmerült felülvizsgálati eljárási költséget megtéríteni. Ennek összegét a Kúria, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján, a felszámítottól eltérően, az előterjesztett felülvizsgálati ellenkérelem terjedelmére, annak tartalmára tekintettel a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan, a 4/A. § (1) bekezdése értelmében általános forgalmi adóval növelt összegben határozta meg.

Budapest, 2014. november 28.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Pethőné dr. Kovács
Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül: